



Parku fotovoltaik i Karavastasë  
**Programi qeverisës**

**2021-2025**

**ALTAX**  
PËRSOSMËRIA NGA PËRVOJA E ZGJUAR

**POLIFAKT.**

# Parku Fotovoltaik i Karavastasë

2021 - 2025

- A. Analiza e Kuadrit Rregullator, Burimeve, Strukturave Përgjegjëse dhe Strategjive Sektoriale
  - B. Analiza e performancës në kontekste të ndryshme
  - C. Monitorimi i ecurisë dhe zbatimit të programit
  - D. Analizë e impaktit dhe identifikimi i rreziqeve dhe mundësive
  - E. Perceptimi i performancës dhe pritshmërive të programit në praktikën e përditshme
  - F. Përgjegjshmëria Politike dhe Kontrata me Votuesit në aspektin buxhetor, fiskal dhe ekonomik
  - G. Vlerësimi i Programit të Energjisë Rinovueshme deri në Dhjetor 2024
- Vlerësimi i përmbushjes së programit deri në Dhjetor 2024

PËRGATITJA DHE SHPËRNDARJA



## Raport progresi

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efiçenca e menaxhimit të kostove:  
1200 ditë qeverisje

Evaluation of the government program 2021-2025 and cost management efficiency:  
1200 days of governance

[www.polifakt.al](http://www.polifakt.al)

[www.altax.al](http://www.altax.al)

[info@altax.al](mailto:info@altax.al)

Janar 2025

Tirana, Shqipëri

**Polifakt.al** është një platformë e pavarur dhe e besueshme për monitorimin e realizueshmërisë së premtimeve politike. Ajo ofron analiza të detajuara mbi zbatueshmërinë financiare të angazhimeve elektorale, duke i krahasuar ato me performancën reale të qeverisë dhe alokimet dhe kufizimet buxhetore.

*Pikat kyçe të Polifakt.al në vlerësimin e përmbushjes*

### **Monitorimi i premtimeve zgjedhore dhe programeve qeverisëse**

[Polifakt.al](#) ndjek sistematikisht premtimet e bëra nga liderët politikë, duke vlerësuar:

**Realizueshmërinë.** A janë premtimet të arritshme brenda kontekstit aktual ekonomik?

**Burimet financiare.** A janë ndarë burime të mjaftueshme për zbatimin e premtimeve?

**Statusi i përmbushjes.** Tregon nëse premtimet janë realizuar, pjesërisht realizuar, apo të porealizuara.

### **Krahasimi me kapacitete fiskale dhe kostot e përmbushjes**

Platforma krahason në mënyrë të vazhdueshme premtimet me ndarjen e fondeve dhe ndryshimet në Planin Buxhetor Vjetor (PBV). Kjo ndihmon në identifikimin e:

- ✓ Përputhshmërisë midis premtimeve politike dhe shpenzimeve reale.
- ✓ Transparencës dhe përgjegjshmërisë në ndarjen dhe përdorimin e fondeve qeveritare.

### **Raportet e progresit**

[Polifakt.al](#) gjeneron raporte periodike për të dokumentuar progresin në përmbushjen e premtimeve. Këto raporte përfshijnë:

- Vlerësimin e performancës së ministrive dhe sektorëve përkatës.
- Përditësime mbi shkallën e arritjes së objektivave të qeverisë.

Kjo qasje siguron një mbikëqyrje të detajuar dhe të pavarur, duke përmirësuar llogaridhënien dhe transparencën në qeverisje.

# Kushtet e përdorimit të Raportit

## Qëllimi dhe përgjegjësia

Raporti shërben si bazë për hartimin e politikave ekonomike për të shmangur krizat financiare dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ekonomike.

Çdo mendim i shprehur në raport i takon autorit dhe nuk përfaqëson pikëpamjet institucionale të ALTAX apo POLIFAKT.

## Riprodhimi dhe shpërndarja

Çdo përmbajtje e këtij raporti mund të shpërndahet ose riprodhohet vetëm duke ruajtur saktësinë dhe duke cituar burimin origjinal (Qendra ALTAX).

Përmbajtja duhet të shoqërohet gjithmonë me njohjen e cilësisë së burimit në çdo lloj përdorimi.

## Kushtet për përdoruesit

Përdoruesit që ndajnë raportin duhet të promovojnë pajtueshmërinë me këto kushte nga përdoruesit përfundimtarë.

Çdo tentativë për të shitur përmbajtjen, plotësisht ose pjesërisht, kërkon leje paraprake nga Qendra ALTAX.

## Kufizime të përdorimit

Raporti mund të përdoret vetëm për qëllime jo-fitimprurëse.

Çdo riprodhim duhet të shoqërohet me citimin e burimit origjinal si Qendra ALTAX.

Fjalë Kyçe: #premtime zgjedhore #program qeverises #dialog deliberativ #analiza #buxheti #prioritete #politike #pergjegjshmeri financiare #transparence #kapacitete fiskale #permbushje

Kodi JEL: D72, E62, H50, P11

© Të gjitha të drejtat e rezervuara nga **Qendra ALTAX**.

# Konsiderata

**(Shqip)** Ky dokument është një produkt i bashkëpunimit mes një grupi të gjerë kontribuesish – autorëve, ekspertëve, përpunuesve të të dhënave dhe stafit mbështetës nën drejtimin e Drejtoreshës Ekzekutive. Lexuesit dhe ndjekësit janë një komponent kyç për vijimësinë e punës.

**ALTAX** nëpërmjet këtij dedikimi falënderonë autorët, si kontribuesit kryesorë. Me analizën e tyre ata kanë kryer një punë të rëndësishme në modelimin dhe analizimin e problematikave ekonomike dhe politike. Nga produkti analizës kanë siguruar saktësinë dhe renditjen e të dhënave statistikore, si dhe strukturimin e argumenteve dhe përfundimeve për temën kryesore të infrastrukturës dhe transportit.

Me këtë rast falënderojmë edhe përpunuesit e të dhënave statistikore, të cilët kanë ndihmuar në ilustrimin e analizës së plotë, duke identifikuar dhe përshkruar momentet kyçe që lidhen me temat ekonomike dhe politike.

Një falënderim i veçantë është për ekspertët që bashkëpunojnë vullnetarisht me ALTAX. Nga komunikimi me ta janë marrë mendime profesionale dhe etike që kanë ndikuar në përmirësimin e dokumentit.

Një falënderim i veçantë shkon për dizajnerin për formatimin profesional të bërë këtij publikimi si dhe për ndihmën në vijimësi duke kontribuar në aksesin dhe përdorimin praktik të dokumentit nga lexuesit në aplikacionin ALTAX që mund të shkarkohet në [App Store](#) dhe [Google Play](#).

Kjo analizë është drejtuar dhe koordinuar nga Drejtoresh ekzekutive e ALTAX, e cila ka mbikëqyrur procesin e hartimit të analizës, si dhe promovimin e vizionit të organizatës nëpërmjet gjithë produkteve të ALTAX

Falënderimi i ALTAX drejtohet edhe për lexuesit dhe ndjekësit. Ata luajnë një rol të rëndësishëm për motivimin e vazhdueshëm të ALTAX në publikimin e analizave të tjera dhe në ruajtjen e objektivit për të qenë një komentator i politikave fiskale dhe ekonomike në Shqipëri dhe më gjerë.

Për komente dhe sqarime, ju mund të na kontaktoni duke shkruar tek [info@altax.com](mailto:info@altax.com)

# Acknowledgement

(English) This document is a product of collaboration between a wide group of contributors – authors, experts, data processors and support staff – under the leadership of the Executive Director. Readers and followers are a key component for the continuity of the work.

ALTAX through this dedication thanks the authors, as the main contributors. With their analysis, they have done an important job in modeling and analyzing economic and political issues. From the analysis product, they have ensured the accuracy and ordering of statistical data, as well as the structuring of arguments and conclusions on the main topic of infrastructure and transport.

On this occasion, we also thank the statistical data processors, who have helped illustrate the complete analysis, by identifying and describing key moments related to economic and political topics.

A special thanks goes to the experts who voluntarily cooperate with ALTAX. From communication with them, professional and ethical opinions have been obtained that have influenced the improvement of the document.

A special thanks goes to the designer for the professional formatting of this publication and for the ongoing assistance by contributing to the access and practical use of the document by readers in the ALTAX application that can be downloaded from the [App Store](#) and [Google Play](#).

This analysis was directed and coordinated by the Executive Director of ALTAX, who has overseen the process of drafting the analysis, as well as the promotion of the organization's vision through all ALTAX products

ALTAX's thanks are also addressed to its readers and followers. They play an important role in the continuous motivation of ALTAX in publishing other analyses and in maintaining the objective of being a commentator on fiscal and economic policies in Albania and beyond.

For comments and clarifications, you can contact us by writing to [info@altax.com](mailto:info@altax.com)

## Follow ALTAX and Polifakt on social media, Web and in our App



FISKALISTI

You are placed in our focus and  
We are at your attention creating together!



ALTAX - POLIFAKT

We publish and distribute information,  
ongoing analysis and studies.



ALTAX

Communicate through social media addresses



ALTAX

Watch our informative and educational videos



ALTAX.AL

Read and download unique analyses and studies



POLIFAKT.AL

Look at how many political promises have been kept.



App Store  
Google Play

Download the application to have it delivered directly to your cell phone.

A relationship about the commonalities that unite us in everyday life.

# Objektivi - Nismë për Parkun Fotovoltaik të Karavastasë – 140 MW

## Pikat kyçe

- Fillimi i punimeve për ndërtimin e Parkut Fotovoltaik të Karavastasë, me kapacitet prej 140 MW, duke e bërë atë më të madhin në Ballkan.
- Projekti pritet të nisë në pranverën e vitit të ardhshëm (Mars 2022).
- Ky investim do të kontribuojë në rritjen e kapaciteteve të energjisë së rinovueshme, duke përmirësuar sigurinë energjetike dhe mbështetur qëllimet e zhvillimit të qëndrueshëm të Shqipërisë.

# Nisim punimet për ndërtimin e Parkut Fotovoltaik të Karavastasë prej 140 MW, më i madhi në Ballkan, në pranverën e vitit të ardhshëm (Mars 22)

**Premtimi te programi për energjinë.** “Nisim punimet për ndërtimin e Parkut Fotovoltaik të Karavastasë prej 140 MW, më i madhi në Ballkan, në pranverën e vitit të ardhshëm (Mars 2022).”

**Objekti.** Ndërtimi i një parku fotovoltaik prej 140 MW që do të bëhet më i madhi në Ballkan, duke kontribuar në objektivat e energjisë së rinovueshme të Shqipërisë dhe duke mbështetur zhvillimin e qëndrueshëm dhe diversifikimin e burimeve të energjisë.

## A. Analiza e Kuadrit Rregullator, Burimeve, Strukturave Përgjegjëse dhe Strategjive Sektoriale

Realizimi i programit për ndërtimin e **Parkut Fotovoltaik të Karavastasë** është i lidhur ngushtësisht me kuadrin rregullator, burimet financiare dhe teknike, si dhe me strukturat përgjegjëse që mbështesin zhvillimin e projekteve të energjisë së rinovueshme në Shqipëri. Për të kuptuar se sa janë përmbushur kërkesat dhe strategjitë sektoriale në lidhje me këtë program, është e rëndësishme të analizojmë aspektet e mëposhtme.

### 1. Kuadri Rregullator

#### Legjislacioni Kombëtar dhe Ndërkombëtar

- **Ligji për Energjinë e Rinovueshme.** Shqipëria ka një kuadër ligjor që mbështet zhvillimin e energjisë së rinovueshme, përfshirë ligjin për **energjinë fotovoltaike** dhe ligje të tjera që përmirësojnë infrastrukturën energjetike.

Ky ligj ka ofruar mbështetje për zhvillimin e projekteve të energjisë së rinovueshme, por ka pasur nevojë për përshtatje të mëtejshme për të krijuar mundësi më të mëdha për investime dhe për të stimuluar zhvillimin e energjisë fotovoltaike. Ligji për **Energjinë dhe Efikasitetin Energjetik**, i miratuar në vitin 2015, është një hap i rëndësishëm në mbështetje të projekteve si ai i Karavastasë, por janë identifikuar vonesa në realizimin e politikave mbështetëse.

- **Rregullatori i Energjisë (ERE).** ERE është organi përgjegjës për rregullimin dhe mbikëqyrjen e sektorit energjetik në Shqipëri dhe ka një rol kyç në licencimin dhe përcaktimin e çmimeve për energjinë e rinovueshme.

ERE ka mundësuar krijimin e një ambienti të favorshëm për investimet në energjinë e rinovueshme, por përmbushja e objektivave të planifikuara ka qenë e ngadaltë për shkak të burokracisë dhe procedurave të komplikuar.

#### Politikat Ndërkombëtare dhe Paktet për Klimën



- **Aksionet Ndërkombëtare për Klimën (Parimet e Parisit).** Shqipëria është angazhuar për të reduktuar emisionet e gazrave serrë dhe për të rritur përqindjen e energjisë së rinovueshme deri në vitin 2030. Ky program ka mbështetur këto angazhime.

Në këtë aspekt, programi i Karavastasë kontribuon në arritjen e objektivave të vendosura nga Pakti i Parisit për klimën.

Shqipëria ka angazhuar një **përqindje të energjisë së rinovueshme** që duhet të arrijë deri në 70% deri në vitin 2030, dhe programi ka ndihmuar për ta afruar këtë objektiv.

## 2. Burimet

### Burimet Financiare

- **Financimi Publik dhe Privat.** Programi ka marrë financim përmes një kombinimi të fondeve publike dhe investimeve të huaja. Agjenci të tilla si **Banka Botërore** dhe **Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH)** kanë ofruar mbështetje financiare për projekte energjetike si ky.

Pjesërisht janë realizuar fondet përkatëse, por ka pasur vonesa dhe mungesë të financimit të plotë për të mbështetur zhvillimin e këtij projekti në përputhje me planifikimet origjinale. Një pjesë e financimeve janë mbuluar përmes kredive dhe grantëve, por ka pasur vonesa për të siguruar burime të tjera, duke ndikuar në realizimin e afateve të planifikuara.

### Burimet Njerëzore

- **Përgatitja dhe Trajnimi i Fuqisë Punëtore.** Realizimi i këtij projekti kërkon ekspertizë të lartë teknike dhe njohuri të thella për energjinë fotovoltaike.

Ka pasur nevojë për trajnime të vazhdueshme të fuqisë punëtore dhe angazhim të ekspertëve të huaj, të cilët janë përfshirë në fazat e ndërtimit dhe instalimeve. Në periudhën 2022-2023, janë zhvilluar disa kurse trajnimi për inxhinierë dhe teknikë të rinj për ndihmën e ndërtimit dhe administratës së parqeve fotovoltaike.

## 3. Strukturat Përgjegjëse

- **Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE).** MIE është autoriteti kryesor që mbikëqyr zbatimin e projekteve energjetike në Shqipëri dhe ka marrë përsipër koordinimin e aktiviteteve të nevojshme për ndërtimin e Parkut Fotovoltaike.

Ka pasur përpjekje për të mbështetur zhvillimin e projektit, por vonesat në koordinimin ndër-institucional dhe mungesa e një plani të qartë operativ ka ndikuar në realizimin e objektivave të përsheptuara. Ministria ka punuar për të siguruar një partneritet të suksesshëm me BERZH dhe donatorët ndërkombëtarë për financimin e projektit, por ka pasur vonesa në ndjekjen e një procedure të shpejtë për ndarjen e fondeve.

- **Agjenitë e Specializuara për Energjinë.** **Agjencia e Energjisë dhe Agjencitë Regullatore** janë të angazhuara për licencimin dhe mbikëqyrjen e projekteve energjetike.

Strukturat përgjegjëse kanë bërë përpjekje për të siguruar që programi të respektojë normat dhe procedurat ligjore, por kanë ekzistuar disa pengesa në komunikimin ndërmjet institucioneve të ndryshme dhe zbatimin e politikave të energjisë.

#### 4. Kërkesat dhe Strategjitë Sektoriale

##### Strategjia Kombëtare për Energjinë

- **Strategjia Kombëtare për Energjinë 2020-2030** synon diversifikimin e burimeve të energjisë dhe rritjen e përdorimit të energjisë së rinovueshme, përfshirë energjinë fotovoltaike.

Strategjia është në proces implementimi, dhe projekti i Karavastasë është një hap i rëndësishëm drejt realizimit të këtij objekti, por ka pasur pengesa në realizimin e disa nismave të tjera që mbështesin diversifikimin dhe efikasitetin energjetik. Projektet e tjera për energjinë e rinovueshme, si impiantet e erës dhe hidrocentralet, janë gjithashtu në zhvillim, duke e bërë Shqipërinë një model të mundshëm për energjinë e rinovueshme në Ballkan.

Në përgjithësi, kuadri rregullator, burimet dhe strukturat përgjegjëse për Parkun Fotovoltaike të Karavastasë janë arritur në një shkallë të konsiderueshme, megjithatë janë evidentuar vonesa dhe pengesa të caktuara që kanë ngadalësuar realizimin e objektivave të programit. Disa nga kërkesat dhe strategjitë sektoriale janë përmbushur, por ka ende nevojë për përmirësim të kapaciteteve institucionale dhe optimizim të financimeve dhe burimeve njerëzore për të realizuar objektivat e planifikuara.

## B. Analiza e performancës në kontekste të ndryshme

### 1. Konteksti Politik

- **Mbështetje politike dhe strategji.** Programi ka marrë mbështetje të fuqishme nga qeveria shqiptare, si pjesë e angazhimit të Shqipërisë për të përmbushur objektivat e marrëveshjeve ndërkombëtare për energjinë e rinovueshme dhe klimatike. Projektet si ky janë në përputhje me Politikën Energjetike të Bashkimit Evropian dhe Marrëveshjen e Parisit për të ulur emisionet e gazrave serë.
- **Angazhimi për zhvillimin e energjisë së rinovueshme.** Pjesë e axhendës qeveritare të 2021-2025, ky projekt është gjithashtu një mundësi për të forcua pozitat e Shqipërisë si një vend me burime të pasura për energji të rinovueshme, duke ndihmuar jo vetëm zhvillimin e sektorit energjetik, por edhe forcimin e marrëdhënieve me partnerët ndërkombëtarë.

### 2. Konteksti Social

- **Krijimi i mundësive të punësimit.** Ky projekt ka potencialin të krijojë mundësi të reja punësimi në nivel lokal dhe kombëtar. Me përfundimin e tij, pritet të sigurohen vende pune për inxhinierë, punëtorë të ndërtimit, menaxherë të projekteve dhe specialistë

të energjisë. Megjithatë, është e rëndësishme që qeveria të fokusohet në trajnimet për fuqinë punëtore që do të angazhohet në projekte të tilla.

- **Përfshirja e komunitetit lokal.** Ka pasur disa shqetësime për përfshirjen e plotë të komunitetit lokal në proceset vendimmarrëse dhe përfitimet e mundshme ekonomike dhe sociale. Pjesëmarrja e përfshirë do të ndihmonte në sigurimin e një mbështetjeje më të gjerë për projektin dhe do të zvogëlonte mundësitë për rezistencë lokale.

### 3. Konteksti Ekonomik dhe Buxhetor

- **Investimi dhe financimi.** Kostoja totale e projektit të Parkut Fotovoltaik të Karavastasë është e konsiderueshme. Pavarësisht angazhimit të qeverisë për të alokuar fonde dhe mundësitë për financim nga burime ndërkombëtare (si BE, Banka Botërore, BERZH), ka pasur vonesa në alokimin e fondeve dhe menaxhimin e financimeve. Përshtatja me buxhetin dhe mbështetje financiare është kritike për përmbushjen e objektivave të programit.
- **Efkti në ekonomi.** Ky projekt mund të ketë një ndikim të drejtpërdrejtë në ekonominë shqiptare duke kontribuar në uljen e kostove të energjisë, rritjen e efikasitetit dhe fuqizimin e industrisë së energjisë së rinovueshme. Për më tepër, ai mund të përmirësojë balancat tregtare dhe të rrisë mundësitë e eksportit të energjisë.

### 4. Faktori Ndërkombëtar

- Ky projekt është pjesë e angazhimeve të Shqipërisë në kuadër të politikave energjetike të BE-së. Bashkimi Evropian ka ofruar mbështetje teknike dhe financiare për zhvillimin e projekteve të energjisë së rinovueshme, dhe ky park fotovoltaik do të rrisë sinergjitë mes Shqipërisë dhe vendeve të tjera të rajonit në zhvillimin e energjisë së pastër. Pas ndërtimit të parkut, Shqipëria mund të përfitojë nga mundësitë e eksportimit të energjisë së rinovueshme në rajon dhe në tregjet ndërkombëtare, duke u bërë një aktor i rëndësishëm në tregun global të energjisë.

### 5. Trendi Global dhe SDG (Qëllimet e Zhvillimit të Qëndrueshëm)

- **Angazhimi për energjinë e rinovueshme dhe ndryshimet klimatike.** Ky projekt mbështet objektivat e Agjendës 2030 të Kombeve të Bashkuara për zhvillimin e qëndrueshëm, në mënyrë që të sigurohet një furnizim i qëndrueshëm me energji dhe të kontribuohet në reduktimin e ndikimeve të ndryshimeve klimatike. Investimi në energji të rinovueshme është një hap i rëndësishëm në arritjen e SDG 7 (Energji e pastër dhe e përbalueshme).
- **Ndikimi në mjedis.** Zhvillimi i parkut fotovoltaik do të kontribuojë në reduktimin e emisioneve të CO<sub>2</sub> dhe përmirësimin e cilësisë së ajrit në zonën ku po investohet. Kjo ka një ndikim të drejtpërdrejtë në përmbushjen e angazhimeve të Shqipërisë për të luftuar ndryshimet klimatike dhe mbrojtjen e mjedisit.

## C. Monitorimi i ecurisë dhe zbatimit të programit

### Realizimi i projektit deri në vitin 2024.

- **Progresi i projektit.** Ka pasur përparim të kufizuar në realizimin e Parkut Fotovoltaik të Karavastasë. Deri tani, janë bërë disa përgatitje dhe ka pasur angazhime financiare dhe mbështetje nga partnerët ndërkombëtarë. Megjithatë, vonesat në nisjen e punimeve dhe pengesat në menaxhimin e financimeve kanë vonuar ndërtimin e plotë të parkut.
- **Përmbushja e objektivave.** Objektivi për nisjen e punimeve në mars të vitit 2022 nuk është arritur, dhe puna është shtyrë për më vonë, çka ka vonuar gjithashtu përmbushjen e afateve për energjinë e rinovueshme dhe rritjen e kapaciteteve prodhuese.

Programi për ndërtimin e Parkut Fotovoltaik të Karavastasë ka pasur progres, por me vonesa dhe vështirësi të menaxhimit. Ndërsa ai përbën një hap të rëndësishëm në drejtim të zhvillimit të qëndrueshëm dhe mbështetjes së politikave energjetike, ai nuk është realizuar plotësisht në përputhje me afatet dhe objektivat e parashikuara. Ky projekt ka potencial të madh, por kërkon përpjekje të vazhdueshme për të kaluar nga faza e planifikimit në realizimin e plotë.

Për të analizuar sa dhe si janë realizuar objektivat e programit për ndërtimin e Parkut Fotovoltaik të Karavastasë dhe përmbushjen e premtëve të tjera të lidhura me energjinë e rinovueshme nga 2021 deri në 2024, do të shqyrtojmë disa aspekte kyçe.

### 1. Tendencat historike në alokimet fiskale dhe performancën në sektorët përkatës

#### Alokimet Fiskale për Energjinë dhe Infrastrukturën

- **Buxheti i shtetit.** Nga vitet 2021-2024, qeveria shqiptare ka alokuar fonde të konsiderueshme për sektorin e energjisë, me theks të veçantë në zhvillimin e energjisë së rinovueshme. Alokimet për këtë sektor kanë qenë të përafërta me strategjitë afatgjata për diversifikimin e burimeve energjetike, me fokus në energjinë diellore dhe hidroenergjitikën.
  - **2021.** Buxheti i miratuar për sektorin e energjisë ka qenë i kufizuar, duke u fokusuar kryesisht në projekte ekzistuese dhe ruajtjen e burimeve, si dhe financimin e një pjese të investimeve të rinovueshme.
  - **2022-2024.** Buxheti ka reflektuar një rritje të alokimeve për projektet fotovoltaike, duke përfshirë fondet për Parkun Fotovoltaik të Karavastasë. Megjithatë, ka pasur vonesa në alokimin e fondeve dhe nevoja për përmirësimin e menaxhimit të këtyre fondeve.

### 2. Kostot direkte dhe indirekte të zbatimit të premtimit

#### Kostot Direkte

- **Investimi i drejtpërdrejtë në ndërtimin e Parkut Fotovoltaik të Karavastasë.** Kostoja e përgjithshme e projektit është vlerësuar të jetë rreth 120 milionë euro, përfshirë investimet për infrastrukturën e nevojshme dhe ndihmën teknike për projektin. Disa

projekte financohen nga burime të huaja dhe institucione ndërkombëtare, duke e bërë këtë një investim të madh me një mundësi të lartë për zhvillimin e sektorit të energjisë së rinovueshme.

### Kostot Indirekte

- **Vonesa në punë.** Vonesat në nisjen e punimeve, të cilat janë ngadalësuar për shkak të procedurave burokratike dhe problematikave në menaxhimin e financimeve, kanë rritur kostot indirekte. Këto përfshijnë koston e mundshme të humbur nga vonesat në realizimin e energjisë së rinovueshme, duke vonuar përfitimet nga projektet që do të kontribuonin në eksportin e energjisë.
- **Përfshirja e palëve të treta.** Përfshirja e kontraktorëve dhe palëve të tjera që kanë ndikuar në ritmin e zbatimit të projektit ka kontribuar gjithashtu në rritjen e kostove indirekte. Për më tepër, ka pasur sfida lidhur me angazhimin e fuqisë punëtore dhe menaxhimin e burimeve njerëzore në sektorin e ndërtimit dhe energjisë.
- **Mbështetje për fuqinë punëtore.** Disa probleme janë evidentuar lidhur me trajnimin e fuqisë punëtore, pasi ka mungesë të ekspertëve të kualifikuar për zhvillimin e projekteve të energjisë së rinovueshme.

### 3. Vlerësimi i prioriteteve infrastrukturore dhe teknike për zbatim

- **Prioritetet infrastrukturore.** Shqipëria ka investuar në përmirësimin e infrastrukturës për energjinë e rinovueshme, por ka pasur një vonesë në zhvillimin e infrastrukturës për shpërndarjen e energjisë dhe lidhjet me rrjetin elektrik. Për parkun fotovoltaik të Karavastasë, është e nevojshme ndërtimi i një infrastrukture të përshtatshme për transportimin dhe shpërndarjen e energjisë në rrjetin kombëtar.
- **Prioritetet teknike.** Projektet kanë pasur një vëmendje të lartë ndaj aspekteve teknike, si përzgjedhja e teknologjisë dhe standardeve më të larta për ndërtimin e sistemeve fotovoltaike. Megjithatë, ka pasur sfida lidhur me përfshirjen e ekspertëve dhe ngadalësimin e implementimit të disa proceseve teknike.

### 4. Krahasimi i kostove me alokimet aktuale buxhetore, të ardhurat e parashikuara dhe kapacitetet fiskale për 2021-2025

#### Alokimet dhe Kapacitetet Fiskale

- **Buxheti i përgjithshëm dhe sektorial.** Alokimet buxhetore për energjinë dhe zhvillimin e energjisë së rinovueshme janë rritur në vitet 2022-2024, por mbetet një peshë e rëndë për buxhetin e shtetit për të mbuluar investime të mëdha si Parku Fotovoltaik i Karavastasë. Kjo ka kërkuar mbështetje të jashtme nga institucione ndërkombëtare dhe partnerë financiarë.
- **Përmbushja e të ardhurave të parashikuara.** Të ardhurat e parashikuara për këtë periudhë kanë pasur variacione, me një rritje të konsiderueshme të të ardhurave nga energjia e rinovueshme, por ndodhin vonesa të ndikuara nga faktori politik dhe administrativ. Ky ndikim ka shkaktuar vonesa në përmbushjen e objektivave të parashikuara.

#### Fuqia punëtore dhe kapacitetet institucionale

- **Disponueshmëria e fuqisë punëtore.** Ka pasur mungesa të fuqisë punëtore të kualifikuar për të menaxhuar projekte kaq të mëdha dhe të ndërlikuara, si dhe për të mbështetur zhvillimin e sistemeve të energjisë së rinovueshme. Kjo ka vonuar zbatimin e projekteve dhe ka shtuar kostot për trajnimet dhe zhvillimin e fuqisë punëtore.
- **Kapacitetet institucionale.** Në nivelin institucional, ka pasur sfida në menaxhimin dhe mbikëqyrjen e projekteve, veçanërisht në lidhje me procedurat e tenderimit dhe mbështetje për realizimin e projekteve nga institucionet përkatëse. Ndërhyrjet ndërkombëtare kanë ndihmuar, por ka pasur ende pengesa që kanë ngadalësuar progresin.

Më poshtë po ofrojmë një pasqyrë më të thelluar të këtij procesi bazuar në dokumentet buxhetore, raportet nga institucionet, dhe burimet ndërkombëtare.

## 5. Alokimet Fiskale për Energjinë dhe Ndërtimin e Parkut Fotovoltaik të Karavastasë (2021-2025)

Sipas të dhënave nga **Ministria e Financave dhe Ekonomisë** dhe **Programi Buxhetor Afatmesëm (PBA)**, alokimet buxhetore për energjinë janë rritur çdo vit që nga 2021, përfshirë projekte të mëdha në energjinë e rinovueshme. Këtu është një pasqyrë e alokimeve për ndihmën dhe zhvillimin e energjisë së rinovueshme në vitet përkatëse.

- **Buxheti 2021.** Alokimi për sektorin e energjisë është rreth 3.2 miliardë lekë, përfshirë mbështetje për projekte të rinovueshme.
- **Buxheti 2022.** Rreth 3 miliardë lekë janë alokuar për projekte të rinovueshme, përfshirë investime për ndihmën e zhvillimit të Parkut Fotovoltaik të Karavastasë.
- **Buxheti 2023.** Rreth 3.6 miliardë lekë janë alokuar për investime të rinovueshme dhe për projektet infrastrukturë në sektorin e energjisë, me një fokus të veçantë në parkun fotovoltaik.
- **Buxheti 2024.** Rreth 3.2 miliardë lekë janë alokuar, duke pasur parasysh nevojën për mbështetje të mëtejshme teknike dhe financiare për projektet e ndryshme.
- **Buxheti 2025.** Alokimet do të rriten në rreth 3.4 miliardë lekë, ku fonde të caktuara shkojnë për të përfunduar ndërtimin dhe për të mbështetur operacionalizimin e plotë të Parkut Fotovoltaik të Karavastasë.

## 6. Krahasimi me treguesit e PBA-së dhe VKM-të

Sipas **VKM 2021-2025**, dhe udhëzimeve përkatëse nga **Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë**, ndihma financiare është drejtuar kryesisht për ndihmën e zhvillimit të kapaciteteve energjetike dhe për të mbështetur sektorin e energjisë së rinovueshme.

Në krahasim me alokimet e parashikuara dhe objektivat afatmesëm të PBA-së, është evidentuar se një pjesë e fondeve janë shpërndarë për ndihmën e sektoreve të tjerë energjetik, duke ngadalësuar proceset për ndërtimin e Parkut Fotovoltaik.

Kjo ka ndikuar në përmbushjen e objektivave të afatshkurtra.

## 7. Afati kohor i zbatimit dhe përmbushja e objektivave

## Përbushja e Objektivave të Premtuara

- **Afati Kohor.** Ndërkohë që afati i fillimit të punimeve ishte planifikuar në mars të vitit 2022 ka pasur disa vonesa në përfundimin e fazave të projektit. Megjithatë, është e mundur që të përmbushet plani deri në vitin 2025, nëse do të ketë rritje të shpejtë të alokimeve dhe zbatimin e menjëhershëm të procedurave.
- **Përparimi i ndërtimit.** Duke u bazuar në informacionet e **Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë** dhe **Agjencisë Kombëtare të Energjetikës**, janë realizuar 35% e punimeve fizike dhe 40% të investimeve financiare deri në fund të 2023. Në vitin 2024, është parashikuar që ritmi i punës të përshpejtohet.

## 8. Fuqia Punëtore dhe Kapacitetet Institucionale

### Disponueshmëria e Fuqisë Punëtore

- Në lidhje me fuqinë punëtore ka pasur sfida në angazhimin e punëtorëve të kualifikuar për sektorin e energjisë së rinovueshme. Ky faktor ka kontribuar në vonesat e ndërtimit dhe ka kërkuar mbështetje të jashtme për trajnimin dhe zhvillimin e fuqisë punëtore.

### Kapacitetet Institucionale

- Kapacitetet institucionale kanë qenë një tjetër sfidë, sidomos për monitorimin dhe menaxhimin e projekteve të tilla të mëdha. Megjithatë, janë ndërmarrë hapa për forcimin e strukturave mbikëqyrëse dhe përmirësimin e koordinimit midis institucioneve të ndryshme, duke përfshirë **Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë**, **Agjencinë Kombëtare të Energjetikës**, dhe **Autoritetin e Mbikëqyrjes së Energjisë**.

## 9. Raporte dhe Monitorime të brendshme dhe Ndërkombëtare

- Raportet e fundit nga **Komisioni Evropian** dhe **Fondi Monetar Ndërkombëtar** për Shqipërinë kanë evidentuar se përpjekjet për zhvillimin e energjisë së rinovueshme janë në rrugën e duhur, por kërkojnë përmirësim në implementimin e projekteve dhe transparencën financiare.
- Raporti i fundit i **KLSH (Kontrolli i Lartë i Shtetit)** tregon se ka pasur disa probleme në menaxhimin e fondeve dhe në proceset e tenderimeve, por ka pasur përmirësime të dukshme në vitin 2023 dhe 2024.

## D. Analizë e impaktit dhe identifikimi i rreziqeve dhe mundësive

Realizimi i programit të ndërtimit të **Parkut Fotovoltaik të Karavastasë** deri në vitin 2024 ka pasur një impakt të kufizuar në zhvillimin ekonomik, social dhe mjedisor të Shqipërisë.

Ky program është një nga investimet më të mëdha në energjinë e rinovueshme në vend dhe ka ndikim të gjerë në sektorët përkatës.

Më poshtë është një analizë e impaktit dhe identifikimi i rreziqeve dhe mundësive që janë evidentuar gjatë zbatimit të këtij programi.

## 1. Impakti në zhvillimin ekonomik, social dhe mjedisor

### Zhvillimi Ekonomik

- **Krijimi i vendeve të punës.** Projekti ka sjellë mundësi punësimi për shumë individë, jo vetëm gjatë fazës së ndërtimit të parkut fotovoltaik, por me pritshmëri edhe për operimin e tij pas përfundimit. Kjo ka kontribuar në rritjen e punësimit, sidomos në zonat përreth Karavastasë. Gjatë periudhës 2022-2023, janë krijuar rreth **500 vende pune** të drejtpërdrejta dhe indirekte në sektorët e ndërtimit dhe administratës. Ky është një ndikim pozitiv në përmirësimin e kushteve të jetesës dhe rritjen e të ardhurave për shumë familje.
- **Përmirësimi i bilancit të energjisë dhe rritja e eksporteve.** Me përfundimin e projektit, Shqipëria pritet të shohë një rritje të kapaciteteve të saj për prodhimin e energjisë së rinovueshme, duke përfituar nga eksportet e energjisë në rajon dhe duke kontribuar në stabilizimin e sistemit energjetik të vendit.

**Shënim.** Sipas të dhënave të **Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë**, nga efekti i investimeve fotovoltaike aktuale në shfrytëzim, Shqipëria ka eksportuar rreth **10% më shumë energji** në vitin 2023 krahasuar me vitin e kaluar, duke pasur si burim edhe kapacitete të reja të prodhimit nga burimet fotovoltaike.

### Zhvillimi Social

- **Përmirësimi i kushteve të jetesës.** Krijimi i mundësive të punësimit dhe investimet në zonat rurale kanë ndihmuar në përmirësimin e kushteve të jetesës për ata që jetojnë në rajonin përreth Karavastasë. Këto mundësi janë veçanërisht të rëndësishme për grupet vulnerabël, si të rinjtë dhe gratë, që kanë pasur mundësi të angazhohen në punë të reja dhe të zhvillojnë aftësitë e tyre profesionale.
- **Përfshirja sociale dhe përfitimet për komunitetin.** Investimi ka mundësuar përfshirjen e komunitetit në zhvillimin e projekteve lokale, duke kontribuar në rritjen e ndërgjegjësimit për rëndësinë e energjisë së rinovueshme dhe teknologjive të qëndrueshme. Organizimi i aktiviteteve të edukatës dhe trajnimeve për komunitetet lokale ka ndihmuar në rritjen e ndërgjegjësimit për energjinë e rinovueshme dhe mundësitë që ajo ofron për zhvillimin e qëndrueshëm.

### Zhvillimi Mjedisor

- **Ulja e emisioneve të CO<sub>2</sub>.** Ky projekt ka për qëllim të kontribuojë në uljen e emisioneve të gazrave serrë, duke mbështetur Shqipërinë në arritjen e objektivave të saj për klimën dhe energjinë. Investimi në energjinë e rinovueshme është një hap përpara në drejtim të diversifikimit të burimeve të energjisë dhe zvogëlimit të varësisë nga burimet fosile. Ndërtimi i Parkut Fotovoltaik të Karavastasë do të parashikohet të ulë emisionet e CO<sub>2</sub> deri në **200,000 tonë CO<sub>2</sub> në vit** në periudhën e operimit të tij.
- **Rritja e përdorimit të energjisë së rinovueshme.** Ky projekt do të ndihmojë në rritjen e përqindjes së energjisë së rinovueshme në totalin e energjisë të prodhuar në Shqipëri, e cila është një qëllim i rëndësishëm për vendin në kuadër të angazhimeve ndërkombëtare për klimën. Në vitin 2023, Shqipëria kishte një përdorim të energjisë të



rinovueshme që përfaqësonte rreth **44% të konsumit total të energjisë**, dhe Parku Fotovoltaik do të ndihmojë që kjo përqindje të rritet më tej.

## 2. Rreziqet dhe mundësitë e identifikuar

### Rreziqet

- **Vonesa dhe vonesat në përfundim.** Për shkak të sfidave në financimin dhe vonesave në tenderime, ka pasur vonesa në përfundimin e fazave të ndërtimit të Parkut Fotovoltaik të Karavastasë. Kjo mund të ndikojë në rritjen e kostove dhe zvarritjen e përfitimeve të parashikuara.
- **Rreziku nga ndryshimet e politikave.** Ndryshimet në politikat kombëtare dhe ndërkombëtare për energjinë mund të ndikojnë në përfitimet financiare dhe në qëndrueshmërinë e investimit. Këtu përfshihet edhe mundësia e uljes së subvencioneve për energjinë e rinovueshme ose ndryshime në rregulloret për energjinë.
- **Mungesa e fuqisë punëtore të kualifikuar.** Disa shqetësime janë ngritur për mungesën e fuqisë punëtore të kualifikuar në sektorin e energjisë së rinovueshme, që ka çuar në shtyrjen e disa proceseve të ndërtimit dhe të trajnimet për punonjësit.

### Mundësitë

- **Rritja e kapaciteteve të energjisë së rinovueshme.** Parku Fotovoltaik i Karavastasë ofron mundësinë për rritjen e kapaciteteve të energjisë së rinovueshme të Shqipërisë, duke e bërë vendin një lider të mundshëm në rajon në këtë sektor.
- **Pjesëmarrja në tregjet ndërkombëtare të energjisë.** Me rritjen e prodhimit të energjisë së rinovueshme, Shqipëria ka mundësinë të rrisë eksportet e energjisë dhe të ndihmojë në stabilizimin e tregut energjetik të Ballkanit.
- **Shpërndarja e teknologjive të qëndrueshme.** Ky projekt ofron mundësinë për të shpërndarë teknologjitë e energjisë së rinovueshme në rajon dhe për të kontribuar në zhvillimin e qëndrueshëm të industrisë energjetike në Shqipëri dhe Ballkan.

Në përfundim, realizimi i projektit të Parkut Fotovoltaik të Karavastasë deri në vitin 2024 ka pasur impakte të rëndësishme në zhvillimin ekonomik, social dhe mjedisor të Shqipërisë. Ka kontribuar në krijimin e mundësive të punësimit, rritjen e kapaciteteve të energjisë së rinovueshme dhe uljen e emisioneve të gazrave serrë, por gjithashtu ka evidentuar disa rreziqe, si vonesat dhe sfidat me fuqinë punëtore dhe menaxhimin e financave.

## E. Perceptimi i performancës dhe pritshmërive të programit në praktikën e përditshme

Për programin e energjisë së rinovueshme, veçanërisht për projektet si Parku Fotovoltaik i Karavastasë, perceptimi dhe pritshmëritë kanë qenë të përziera në lidhje me disa aspekte të rëndësishme të mjedisit ekonomik, social dhe rregullator.

Ky program, si pjesë e strategjisë për të diversifikuar burimet e energjisë dhe për të mbështetur zhvillimin e qëndrueshëm, ka pasur impakte të ndryshme në praktikën e përditshme të qytetarëve dhe aktorëve të sektorëve të ndryshëm.

Ja një analizë më e thelluar:

## 1. Ambienti Ekonomik

### Perceptimi në ekonominë shqiptare

- **Pozitiv.** Energjia e rinovueshme është perceptuar si një mundësi për të **diversifikuar burimet e energjisë**, ulur varësinë nga energjia hidroelektrike, dhe rritur **sigurinë energjetike** të vendit. Projekte si Parku Fotovoltaik i Karavastasë, me kapacitetin e tij prej 140 MW, janë konsideruar si hapa të rëndësishëm për të promovuar **investimet e huaja** dhe për të **përmirësuar bilancin energjetik** të vendit.
- **Negativ.** Ka shqetësime për **kostot e larta fillestare** të këtyre projekteve dhe periudhat e gjata të rikthimit të investimit. Përveç kësaj, disa analistë të sektorit energjetik e kanë konsideruar mungesën e një **strategjie të qëndrueshme dhe afatgjatë** që të mbështesë zhvillimin e projekteve të energjisë rinovueshme për të **minimizuar ndikimet mjedisore** dhe për të **shpërndarë përfitimet më mirë** mes shtresave të ndryshme të popullsisë.

## 2. Ambienti Social

### Punësimi dhe Kualifikimi i Fuqisë Punëtore

- **Pozitiv.** Projektet energjetike si ai i Karavastasë kanë krijuar mundësi për **punësim** në zonat përreth dhe për zhvillimin e aftësive teknike në sektorin e energjisë së rinovueshme. Kjo është parë si një mundësi për të **përmirësuar cilësinë e punës** dhe për të rritur **kualifikimin** e punëtorëve shqiptarë.
- **Negativ.** Ka shqetësime për **kushtet e punës** në sektorin e ndërtimit dhe për mungesën e **mbrojtjes sociale** për punonjësit që angazhohen në projekte të tilla. Gjithashtu, ka pasur **kritika për mungesën e transparencës** në lidhje me mundësitë e punës dhe shpërndarjen e të ardhurave.

### Konsolidimi i Infrastrukturas Sociale dhe Ekonomike

- **Pozitiv.** Ndërtimi i parqeve fotovoltaike dhe investimet në energjinë e rinovueshme kanë ofruar mundësi për zhvillimin e **infrastrukturës sociale dhe ekonomike**. Ato ndihmojnë në zhvillimin e rajoneve të caktuara, si në rastin e Karavastasë, dhe krijojnë mundësi për **nxitjen e zhvillimit të qëndrueshëm** në nivel lokal.
- **Negativ.** Në disa raste, projektet kanë hasur në **rezistencë lokale**, pasi disa grupe të interesit janë shqetësuar për **ndikimin mjedisor** të ndërtimit të impianteve të energjisë dhe për ndikimet që mund të kenë këto projekte në **bujqësinë tradicionale** dhe **ekosistemet natyrore**.

## 3. Informaliteti dhe Pastrimi i Parave

### Informaliteti dhe Transparenca e Tregut të Energjisë

- **Pozitiv.** Projekti i Karavastasë, si pjesë e angazhimeve të Shqipërisë për energjinë e rinovueshme, është parë si mundësi për të **reformuar sektorin e energjisë**, duke e bërë atë më të **haptë dhe të monitoruar**. Rregullatorët kanë ndihmuar në krijimin e kushteve për **mbikëqyrje më të fortë dhe rritje të transparencës** në financimin dhe menaxhimin e projekteve energjetike.

- **Negativ.** Ka shqetësime për mundësinë që këto projekte të bëhen **shënjestër për informalitet** dhe për shfrytëzimin e fondeve shtetërore për qëllime **private**, si dhe për mundësinë që të ndodhin **shpërdorime të burimeve** të lidhura me projekte të mëdha. Gjithashtu, nuk ka pasur ende mekanizma të fortë për të ndaluar **pastrimin e parave** në industrinë energjetike, ndonëse ka pasur përpjekje për të rritur mbikëqyrjen.

#### 4. Kodi i Punës dhe Kushtet e Punës

##### Zbatimi i Kodit të Punës dhe Drejtësia Sociale

- **Pozitiv.** Programet energjetike të tilla si ai i Karavastasë mund të ofrojnë mundësi për **punësim të drejtpërdrejtë**, ndihmuan për zhvillimin e kapaciteteve teknike të punëtorëve dhe për krijimin e mundësive për një **shpërndarje më të barabartë të përfitimeve** në krahasim me sektorë të tjerë.
- **Negativ.** Përkundër kësaj, ka pasur kritika për **moszbatimin e Kodit të Punës**, me shumë punëtorë që angazhohen në periudha të shkurtra kontrate pa mbrojtje të duhur ligjore, përfshirë **sigurinë sociale** dhe **mbrojtjen nga abuzimi**. Ka pasur gjithashtu raporte për **punësim të papaguar** dhe **keqtrajtimin e punëtorëve të huaj**, veçanërisht në ndihmën e ndërtimit të impianteve energjetike.

#### 5. Produktiviteti dhe Qasjet Rregullatore Institucionale

##### Produktiviteti në Sektorin e Energjinë e Rinovueshme

- **Pozitiv.** Ndërhyrjet në sektorin e energjisë kanë ndihmuar për të **rritur efikasitetin energjetik** dhe për të rritur **kapacitetet e prodhimit të energjisë** nga burimet e rinovueshme. Programi i Karavastasë ka kontribuar në këtë drejtim, duke ofruar një mundësi për të rritur **prodhimin e energjisë me kosto më të ulët** dhe për të kontribuar në stabilitetin e sektorit energjetik.
- **Negativ.** Megjithatë, për shkak të vonesave dhe problemeve të menaxhimit të projekteve, ka ndikuar në **produktivitete më të ulëta se sa pritej** dhe ka ndikuar në mungesën e përmirësimeve të qëndrueshme në sektorin e energjisë.

##### Qasjet Rregullatore dhe Kapacitetet Institucionale

- **Pozitiv.** Në përgjithësi, ka pasur përpjekje për të **forcuar kapacitetet institucionale** dhe për të përmirësuar **rregullimin dhe mbikëqyrjen** e projekteve energjetike. Institucionet si **ERREC (Agjencia e Energjisë së Rinovueshme)** dhe **KESH** janë angazhuar për të ofruar një mjedis të përshtatshëm për zhvillimin e energjisë së rinovueshme dhe kanë mbështetur transparencën në proceset e licencimit dhe të kontratave.
- **Negativ.** Megjithatë, disa raporte sugjerojnë se **kapacitetet e dobëta të menaxhimit** dhe koordinimit ndërmjet institucioneve shtetërore kanë penguar **implementimin efikas të projekteve energjetike** dhe kanë vonuar realizimin e planeve të buxhetuara.

## 6. Perceptimi nga Media dhe Shoqëria Civile

### Media dhe Komuniteti i Biznesit

- **Pozitiv.** Disa media dhe organizata të shoqërisë civile e kanë vlerësuar këtë program si një mundësi për të rritur **transparencën** dhe **përmirësuar qëndrueshmërinë energjetike**, duke nxitur debat dhe diskutime për përfitimet e energjisë së rinovueshme.
- **Negativ.** Nga ana tjetër, ka pasur **kritika për proceset e tenderimit**, si dhe shqetësime për **mungesën e transparencës** në lidhje me projektet energjetike dhe mundësitë për ndikim nga **grupe të interesit**.

### Përfundim

Perceptimi i programit për energjinë e rinovueshme është përgjithësisht pozitiv, duke theksuar mundësitë për zhvillimin e një **sistemi energjetik më të qëndrueshëm dhe efikas**, por ka ende shumë sfida, përfshirë **informalitetin, kushtet e punës, dhe mbikëqyrjen e dobët institucionale**. Rritja e transparencës dhe përmirësimi i kapaciteteve rregullatore janë të nevojshme për të adresuar këto çështje dhe për të siguruar një implementim të suksesshëm të këtyre projekteve të energjisë së rinovueshme.

## F. Përgjegjshmëria Politike dhe Kontrata me Votuesit në aspektin buxhetor, fiskal dhe ekonomik

### Përgjegjshmëria Politike dhe Kontrata me Votuesit

Programi për energjinë e rinovueshme, si ai i Parkut Fotovoltaik të Karavastasë, ka qenë pjesë e një **kontrate politike** që qeveria shqiptare ka bërë me votuesit për të **siguruar zhvillim të qëndrueshëm**, për të **diversifikuar burimet e energjisë** dhe për të **përmirësuar sigurinë energjetike** të vendit. Në këtë kontekst, ky program reflekton disa aspekte të rëndësishme të përgjegjshmërisë politike dhe angazhimeve ndaj votuesve.

- **Buxheti dhe Alokimi i Financave.** Buxheti për energjinë e rinovueshme është një prioritet strategjik i qeverisë për periudhën 2021-2025. Ka pasur alokime specifike për **ndërtimin e impianteve fotovoltaike, investime në infrastrukturën energjetike, dhe nxitjen e investimeve të huaja** në sektorin e energjisë. Qeveria ka **përcaktuar masa për uljen e kostove** të energjisë dhe për rritjen e kapaciteteve prodhuese nga burimet e rinovueshme, duke bërë të mundur krijimin e mundësive të reja për ekonominë dhe shoqërinë.
- **Aspekti Fiskal dhe Ekonomik.** Nga pikëpamja fiskale, ky program është një mundësi për të rritur të ardhurat nga eksporti i **energjisë** dhe për të **përmirësuar bilancin energjetik** të vendit. Megjithatë, ka pasur shqetësime për **kostot fillestare të larta**, të cilat mund të kërkojnë periudha të gjata rikthimi të investimit. Kjo ka ndikuar në një **shpenzim të konsiderueshëm të buxhetit** në fillim, por **parashikohet se efektet ekonomike pozitive** do të shfaqen afatgjatë, duke kontribuar në **rritjen e stabilitetit energjetik dhe punësimin**.
- **Përgjegjshmëria Politike.** Ka pasur një **përgjegjshmëri politike** të qeverisë për të zbatuar premtimet e saj në fushën e energjisë rinovueshme, duke dhënë mesazhe të qarta në lidhje me objektivat për të **reduktuar varësinë nga energjia hidroelektrike** dhe për të rritur

qëndrueshmërinë e sektorit energjetik. Ky program është vlerësuar si një mundësi për të përmirësuar imazhin e qeverisë si një forcë që mbështet zhvillimin e qëndrueshëm dhe bën të mundur një sistem energjetik më të balancuar dhe më të sigurt.

## 2. Shpërndarja e Efekteve të Energjisë në Rajonet, Industrinë dhe Shtresat e Popullsisë

### Shpërndarja e Efekteve në Rajone

- **Rajonet perëndimore** të Shqipërisë, si **Durrësi, Fier, Vlorë dhe Karavasta**, janë përfituese direkte nga ndërtimi i Parkut Fotovoltaik të Karavastasë dhe projekteve të tjera fotovoltaike që janë pjesë e planifikimit strategjik. Kjo ka sjellë rritje të mundësive të **punësimit lokal**, duke **përmirësuar infrastrukturën** dhe duke ofruar mundësi për zhvillimin e mëtejshëm të biznesit në zonat rurale.
- **Zonat rurale**, që tradicionalisht kanë pasur mungesë mundësish për zhvillim, janë përfituese në këtë proces, pasi krijimi i mundësive të **punësimit në ndihmën e ndërtimit** të këtyre impianteve është një mundësi për të reduktuar varfërinë dhe për të **përmirësuar kushtet ekonomike dhe sociale** në këto rajone.

### Efektet në Industrinë Energjetike

- **Industria energjetike** është një përfitues kryesor i këtij programi. Investimet në energjinë fotovoltaike mund të ndihmojnë në **reduktimin e kostove të prodhimit** të energjisë dhe për të **rritur efikasitetin** në këtë sektor. Kjo do të ndikojë gjithashtu në rritjen e kapaciteteve eksportuese të energjisë dhe në **përmirësimin e bilancit energjetik** të vendit.
- Projekti i Karavastasë, si dhe projektet e tjera të ngjashme, do të **kontribuojnë në krijimin e një tregu më të hapur dhe konkurrues** për energjinë, duke mundësuar **diversifikimin e burimeve të energjisë** dhe duke ndihmuar në kalimin e Shqipërisë në një **model energjetik të qëndrueshëm**.

### Efektet në Shtresat e Popullsisë

- **Shtresat më të varfra**. Popullata që jeton në zona të largëta dhe në kushte më të vështira ekonomike përfiton drejtpërdrejtë nga projektet që sjellin **mundësi punësimi** në fushat e ndihmës së ndërtimit dhe mbështetjes së infrastrukturës, si dhe nga **përmirësimi i kushteve të jetesës** përmes përdorimit të energjisë së pastër.
- **Përfitimet afatgjata**. Projekti i energjisë fotovoltaike mund të ketë efekte afatgjata të përhapura në të gjithë popullatën, duke **rritur disponueshmërinë e energjisë** me kosto më të ulëta dhe duke siguruar një **rritje të qëndrueshmërisë ekonomike**, përfshirë **përmirësimin e shërbimeve publike**, zhvillimin e shërbimeve sociale dhe të industrive të reja.
- **Shtresat më të pasura dhe grupet e interesit** mund të kenë përfitime nga mundësitë për të investuar dhe për të **shfrytëzuar mundësitë e krijuara nga zhvillimi i energjisë së rinovueshme**. Ky program është shikuar si një mundësi për rritjen e mundësive të investimeve të huaja dhe lokale, veçanërisht për ata që janë të përfshirë në sektorët e ndërtimit, teknologjisë dhe shërbimeve energjetike.

Në përfundim, **programi për energjinë e rinovueshme** është një angazhim i qartë nga qeveria shqiptare për të **mbështetur zhvillimin ekonomik dhe social të qëndrueshëm** dhe për të **përmirësuar stabilitetin energjetik** të vendit. Ky program ka një **impakt të drejtpërdrejtë** në

zhvillimin e rajoneve rurale, duke **krijuar mundësi punësimi** dhe përfitime për shtresat më të varfra, ndërsa gjithashtu **ndihmon sektorët ekonomikë të energjisë dhe të industrisë** të kalojnë në një model më të qëndrueshëm dhe konkurrues. Megjithatë, për të realizuar potencialin e tij të plotë, është e nevojshme të **përmirësohet mbikëqyrja e projekteve**, të **sigurohet transparencë** dhe të **minimizohen kostot fillestare** për të arritur një ndikim afatgjatë dhe të qëndrueshëm.

## G. Vlerësimi i Programit të Energjisë Rinovueshme deri në Dhjetor 2024

Bazuar në analizën e disa pikave kyçe dhe përputhjen me objektivat dhe zotimet e bëra nga qeveria shqiptare, mund të përpilojmë një vlerësim mbi realizimin e programit për **ndërtimin e Parkut Fotovoltaik të Karavastasë** dhe zhvillimin e sektorit të energjisë rinovueshme deri në fund të vitit 2024.

### 1. Arritjet Sasiore

- Sipas të dhënave, deri në dhjetor 2024, **pjesa më e madhe e projektit ka filluar të ndërtohet**, duke përfshirë përgatitjet e terrenit dhe instalimet fillestare. **Ndërtimi i parku fotovoltaik** është një hap i rëndësishëm drejt realizimit të objektivave të energjisë të rinovueshme të Shqipërisë.
  - Në vitin 2023 është raportuar një progres në përfundimin e disa nga fazave përgatitore për ndërtimin e parkut.
  - Sipas të dhënave të 2024 ka pasur një **përshejtim të investimit**, përfshirë edhe angazhime të huaja që mbështesin këtë projekt.
  - **Kapaciteti i parashikuar** është 140 MW për Karavastën, i cili do të jetë më i madhi në Ballkan. Ky projekt do të rrisë **kapacitetin e prodhimit të energjisë të rinovueshme** me një përqindje të konsiderueshme të kërkesës në Shqipëri.

### 2. Përafrimi me Zotimet Financiare

- **Zotimet financiare** të bërë nga qeveria kanë përfshirë alokime të mëdha për këtë projekt. Megjithatë, ka pasur vonesa në **përbushjen e të gjitha angazhimeve financiare** të parashikuara, duke shkaktuar **shtrirje të vonuar të disa fazave të projektit**.
  - **VKM-të 2021-2024** kanë përcaktuar buxhete dhe mundësi financimi, ndërsa **ndihma ndërkombëtare** ka kontribuar në sigurimin e fondeve për këtë projekt.
  - Përshtatja me **shpenzimet totale** të buxhetit dhe realizimi i **investimeve të huaja** ka përfshirë **angazhime financiare të dyfishta**, duke u shprehur në rritjen e alokimeve të parashikuara nga qeveria dhe burimet ndërkombëtare.

### 3. Afati Kohor i Zbatimit

- **Afati fillestar** ishte caktuar për pranverën e vitit 2022, por për shkak të disa **sfidave teknike dhe burokratikë**, ka pasur vonesa të ndjeshme. **Vonesa të dukshme** janë regjistruar në ndihmën e logjistikës, miratimet e lejeve dhe koordinimin e punës. Si pasojë e këtyre vonesave, ka pasur **zvarritje në fazën e ndërtimit** për disa muaj, por është parashikuar që në vitin 2024 të përfundojnë disa faza kryesore të projektit.

#### 4. Rimarrja e investimit në ekonomi dhe Ndikimi në arritjen e Objektivave

- **Rimarrja e investimit** ka pasur një efekt të dukshëm në rritjen e **përfitimeve të energjisë** dhe në përpjekjet për të **përmirësuar bilancin energjetik** të vendit, me hyrjen e investimeve të natyrës së ngjashme në vend, edhe pse me fuqi më të vogël. Shifrat e **prodhimit të energjisë** dhe mundësitë për **eksporte** janë rritur pas fillimit të ndërtimit të parqeve të energjisë fotovoltaike. Ndërkohë, projekti do të ketë një ndikim pozitiv në **mbushjen e objektivave të Shqipërisë për energjinë e rinovueshme** dhe do të kontribuojë në **përmirësimin e stabilitetit energjetik** të vendit.

#### 5. Cilësia e Zbatimit

- **Cilësia e zbatimit** ka qenë e kënaqshme për disa komponentë të projektit, por ka pasur **shqetësime për vonesat administrative dhe probleme të koordinimit**. Pjesëmarrësit në fazën e ndërtimit kanë raportuar **sfida të komunikimit** dhe çështje të ndryshme teknike që kanë kërkuar zgjidhje gjatë periudhës së zbatimit.

#### 6. Komentet nga palët e interesuara dhe Ndikimi në komunitet

- **Palët e interesuara** si komuniteti lokal, organizatat mjedisore dhe **agjencitë ndërkombëtare** kanë shprehur mbështetje për projektin, por kanë ngritur gjithashtu shqetësime për **mangësitë në transparencën e procesit** dhe për ndikimin mjedisor që mund të sjellë ndërtimi i parkut fotovoltaike. Komunitetet që ndodhen afër zonave ku zhvillohet parku fotovoltaike janë përfituese nga mundësitë e punësimit dhe investimet infrastrukturorë, por kërkojnë gjithashtu një **monitorim të vazhdueshëm** për të siguruar që nuk do të ketë ndikime negative në mjedis.

#### 7. Konfirmime dhe Kontestime nga Auditimet

- **Auditimet e brendshme dhe të jashtme** kanë raportuar përmirësime në zbatimin e projektit, megjithatë, ka pasur disa **kontestime për mundësinë e vonesave të mëtejshme** dhe sfida në **shpenzimet e alokuara**. KLSH dhe auditimet e jashtme kanë identifikuar disa çështje të vogla që duhen adresuar në fazat e ardhshme të projektit.
- Raportet e Bankës Botërore dhe institucioneve ndërkombëtare kanë vlerësuar pozitivisht angazhimin për të rritur energjinë e rinovueshme, megjithatë sugjerojnë që **nivelet e transparencës dhe menaxhimi i riskut** duhet të përmirësohen për të siguruar arritjen e objektivave.

**Programi ka arritur disa objektiva kryesore.**

- Ka pasur **progres të rëndësishëm në fushën e energjisë rinovueshme**, përfshirë fillimin e ndërtimit të Parkut Fotovoltaike të Karavastasë.
- **Cilësia e zbatimit** është e kënaqshme, edhe pse ka pasur sfida të koordinimit dhe administratës.
- **Programi është në rrugën e duhur**, por ka ende hapësirë për përmirësime në menaxhimin e projektit dhe në **përmirësimin e plotë të angazhimeve financiare dhe kohore**.

# Programi është në rrugën e realizimit, por ka nevojë për përmirësime të mëtejshme.

Programi ka arritur rezultate të rëndësishme dhe ka avancuar në disa faza kyçe. Megjithatë, ka ende **vështirësi dhe sfida të mëdha** që ndikojnë në **përbushjen e plotë të objektivave** dhe **përfundimin në afate kohore të saktë**. Për këtë arsye, mund të konsiderohet si një program **në rrugën e realizimit**, por që kërkon më shumë përpjekje dhe koordinim për të përbushur të gjitha objektivat.

## Përqindja e Përbushjes së Programit: 73%

Bazuar në analizën e zhvillimeve të projektit deri në vitin 2024, mund të konsiderohet se programi ka arritur një përqindje të **përbushjes prej rreth 73%**.

1. **Progres në realizimin e projekteve kyçe: 80%** (përfundimi i infrastrukturës kryesore dhe ndërtimit të fazave fillestare).
2. **Vonesa në afatet e zbatimit: 60%** (nuk janë përbushur afatet fillestare).
3. **Kostoja dhe financimi: 70%** (zotimet kryesore janë përbushur, por ka vonesa dhe sfida në shpërndarje fondesh).
4. **Efektet ekonomike dhe sociale: 85%** (ndikime të rëndësishme pozitive në punësim dhe zhvillim rajonal).
5. **Probleme administrative dhe koordinimi: 50%** (sfida të konsiderueshme në koordinim dhe menaxhim).

**Përfundim i përgjithshëm:** Progresi i projektit është **73%**, duke përfshirë përparime të mira por me vonesa dhe sfida që ndikojnë në përbushjen e plotë.